СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 272. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 20 листопада, 1934.

VOL. XLII. No. 272. Jersey City, N. J., Tuesday, November 20, 1934. THREE CENTS.

ЛІДЕР ПРО ПОЛІТИКУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний почтмайстер Джеймс Фарлі говорив на радіо як голова краєвої демократичної партії про „відповідальність партії" та начеркнув напрям політики демократичної партії в адміністрації й конґресі.

Головною точкою його промови було запевнення, що ні новий конґрес ні адміністрація не думають звертати політики наліво, себто робити її більше радикальною.

Він остерігав проти творення бльоків у конґресі. Підчеркав теж розвязку питання безробіття як першу справу політики краю.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ВИРІБ ЕЛЄКТРИЧНОЇ СИЛИ.

ПЮПЕЛО (Тенесі) — Президент Рузвелт промовляв тут на міській стації для виробу електричної сили, що бере всю свою потрібну енерґію від „Влади Долини Тенесі". Президент вказував на цей інжинірський проєкт як на відповідний зразок для наслідування в інших місцевостях. Він підчеркав фінансовий доспіх міської електрівні.

БИЗНЕСМЕНИ МАЮТЬ ПОДАТИ УРЯДОВИ ПРОГРАМУ ВІДБУДОВИ.

НЮ ЙОРК. — В днях 5-го й 6-го грудня збереться тут конвенція американських фабрикантів, що має виробити для адміністрації й конґресу плян відбудови краю.

Скличуть цю конференцію 50 фабрикантів з Краєвого Союза Фабрикантів, що відбули ононді конференції з президентом Рузвелтом про допомогу бизнесу для праці уряду.

ПРОФЕСОР ЗАКЛОПОТАНИЙ ПИТАННЯМ АСИМІЛЯЦІЇ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — В. А. Андерсон, професор Корнельського університету, предложив Стейтовій Пляновій Раді рапорт про потребу асиміляції чужинецького населення в Америці.

Професор каже, що чужинецьке населення становить в Америці поважну частину всього населення. З усіх стейтів ні один не має такого великого чужинецького населення, як стейт Ню Йорк. Останніми роками це населення не то не зростало, але й ще збільшувалося; видно, стейт Ню Йорк стягає до себе чужинецьке населення з інших стейтів Америки. Асиміляцію цього населення професор Андерсон уважає найважнішою справою стейту.

ПАСАЖИРИ ПОГОРІЛОГО КОРАБЛЯ ОРҐАНІЗУЮТЬСЯ.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Пасажири, що вратувалися з погорілого корабля „Моро Кесл", зорґанізувалися в орґанізацію, що називається „Моро Кесл Асосіейшен". Орґанізатори товариства кажуть, що заряд корабельної лінії, що була власницею корабля, та звязана з ним команда корабля стараються закривати факти про пожар.

Члени орґанізації хочуть виявити приміром те, що кілька годин перед вибухом пожару на кораблі було дуже тепло. Цілими годинами пасажири нарікали на це перед командою, а команда на це нічого не робила. На цій основі пасажири приходять до переконання, що пожар почався на кораблі кілька годин скорше, ніж це команда виявляє.

ТАЙФУН ЗМІВ МІСТО З ЛИЦЯ ЗЕМЛІ.

МАНІЛА. — Максіно Родріґес, ґовернор провінції Таябас, подає до відома, що останній тайфун, що навістив Филипинські острови, втопив 225 осіб в одній місцовости, Мобан. Тайфун захопив майже все це прибережне містечко й просто змив його з лиця землі.

ЧЕРЕЗ ЗУБ.

ҐРИНИЧ (Конетикот). — При витяганню зуба Теодорови Фландрі, касієрови Байрем Нешенел Бенк, в Іст Портчестері, прорвалася жила і ні дентист ні лікарі в шпиталю не могли затамувати упливу крови. Начальник шпиталю постановив тоді дістати з Ню Йорку спеціяльної сировиці, котру виробляють з гадючої отруї. З огляду на те, що хорий тратив кров, місцева поліція повідомила поліції міст на дорозі звідси до Ню Йорку й тоді вислано двох людей автом по сировицю. Автомобіль вернувся за 1 годину і 35 мінут. Дорога звідси до Ню Йорку виносить 30 миль.

Заки привезено сировицю, хорому треба було переливати кров 3 рази. Кажуть лікарі, що вприскнення сировиці не змінило стану хорого.

НАФТОВІ ЖЕРЕЛА НА ЦВИНТАРІ.

ҐЛЕЙДВОТЕР (Тексас). — Нафтове підприємство „Серкел Ойл Ко." стало вертіти нафтові шиби коло Цвинтаря Рузвелта, що лежить яку милю від цього містечка. Коли довертілися до нафти, нафта під впливом тиснення ґазів стала випливати на цвинтарі попри гроби, розкинені між прегарними соснами.

З ПОСТУПУ ТЕХНІКИ.

Над нюйорським портом писувався в пятницю безкрильний літак типу „автоґіро", що вже викликав недавно справжню сензацію своїми продукціями у Вашинґтоні. Літак перелетів незвичайно вправно з летничого поля Бенета в Брукліні та осів на невеличкій цементовій площі на причалі ч. 9. на Іст Ривері. При осіданню літак спадав на землю цілком прямовисно. Підчас попису два летуни опускали літак і підносили його теж прямовисно.

Інжиніри, що вдосконалювали цей тип літаків, кажуть, що він є не тільки справніший, але й дешевший ніж крилатий тип.

ПІД ОСУД ГРОМАДЯНСТВА.

В Саксонії появився розпорядок, на основі якого будуть оголошувати на сторінках преси назвища пияків, що вештаються по вулицях і шляхах та тягаються по шинках. Саксонія наслідує своїм розпорядком про оголошування в пресі назвищ пияків подібний засіб борні з пиянством у Фінляндії.

В „сухій" Фінляндії, де обовязує повздержливість від алькогольних напитків, за пиянство карають. Оголошування назвищ має тут окрему мету. Жінки пияків могли зараз дістати розвід, причім їхні бувші мужі мусіли платити аліменти. Пиякам вільного стану не дозволяють женитись. У Фінляндії люди бояться попасти в список пияків та під осуд громадянства.

В Саксонії першого тижня виписали „під осуд громадянства" в пресі понад 1,000 пияків. Покищо ще пияки насміхаються з того нового засобу борні з алькоголізмом. Один з публіцистів написав іронічно, що „отсе ще одна нагода — крім посмертного некрольоґу — попасти сірому в часописи"...

ПОМЕР ВІД УКУШЕННЯ КОМАХИ.

Якась незнана комаха вкусила в голову 4-літнього Геролда Кеннінґа. На другий день родичі завважали маленький боляк на голові. Покликали лікаря, який мусів пробити повіку. Після того наступив параліж цілого лівого боку хлопця. Хлопця перевезли до шпиталю і там його оперували пять разів. Операції не помогли і хлопець помер через боляк, який повстав на мозку. Цей випадок стався в Торонто.

ВАЖНИЙ ВИНАХІД.

Німецька преса пише, що ґазівня в Гамельн вироблятиме нетрійливий світляний ґаз. Як відомо, світильний ґаз, що його вживали досі, був сильним трійлом, від якого щорічно гинули багато людей. Тому винахід нетрійливого світильного ґазу ввесь загал привитає з радістю.

ПОЖЕЖА У ВЯЗНИЦІ.

Один з вязнів, що перебувають у вязниці в Старому Санчі, попав на цікавий помисл. Він підпалив у келії сінник, щоб викликати пожежу вязниці. Рахував на те, що підчас гашення вогню йому вдасться втекти з вязниці. Та плян не вдався. Заалярмована вогнева сторожа приїхала негайно і загасила вогонь.

ГРІШМИ УРЯДОВЦІВ ВИРІВНУЮТЬ МІЛІЯРДОВІ ДЕФІЦИТИ.

Міністер Местріо заповів на зборах ліберальної партії у Монт, що бельґійським державним урядовцям зменшать платні на 20 відсотків, щоб таким чином вирівнати міліярдовий дефіцит.

ВІДДІЛЮЮТЬ ЖИДІВ.

Серед віденських Жидів викликав велике огірчення розпорядок міністра освіти, який постановляє, що в середніх школах ученики-Жиди мають бути скупчені в окремих клясах. Рівночасно з цим розпорядком появивсь урядовий комунікат, який стверджує, що згаданий розпорядок не мав на цілі ділити учнів під національним оглядом, але мав на увазі виключно технічні і фінансові трудноші.

ШЛЮБ 90-ЛІТНЬОЇ.

В портуґальському містечку Адрозі велику сензацію викликав факт, що одна 90-літня міщанка внесла просьбу до уряду цивільного стану, щоб їй дозволили вийти замуж за 24-літнього молодця. Свою просьбу мотивувала вона тим, що вона самітна, не має ніякої сімї, але має маєток. Якби вмерла, то спадкоємцем її маєтку була би портуґальська держава. Але 90-літня старушка не хоче, щоб держава збогатилася її майном. Ціле життя, писала в просьбі, вона платила державі солідно великі податки. Тому й хоче вийти замуж за згаданого молодого чоловіка, щоби по її смерти її майно стало його власністю. Цивільний уряд позитивно полагодив просьбу 90-літньої відданиці.

ВБИЛА ЛІТАКОМ МАТІР.

У Ґрімсбей, в Анґлії, трапився несамовитий летунський випадок. Якась 19-літня Барбара Девей, приїхавши до матери своїм спортовим літаком, сталася безпосередньою причиною її смерти. Летунка наставила фотоґрафічний апарат і попросила матір, щоб ця зробила їй знимку у хвилині, коли вона перелітатиме дуже низько понад свою хату. Перелітаючи через подвіря, Барбара так обнизила літак, що він колесами вдарив матір у голову, розчавлюючи їй череп. Нещасна жінка згинула на місці.

СТРАШНА КАТАСТРОФА.

З Москви сповіщають, що в Афґаністані трапилася цими днями жахлива катастрофа. В місцевості Картаґано обірвалася гора, у стіп якої розложилося було згадане село. Гора засипала 230 мешканців, які не вспіли втекти. Всі вони згинули на місці.

ПРАКТИЧНИЙ ЗАСІБ НА БАЛАКУНІВ.

Одно з індіянських племен у Бразилії має дуже практичний засіб на бесідників, що грішать балакучістю. А саме: коли на зібранні старшини племени зголошується до слова бесідник, відомий з того, що промовляє скучно і довго, кацик племени приказує йому виголосити свою промову на одній нозі. І це спонукує навіть найзавзятішого балакуна обмежити свій бесідницький виступ.

ЗАЛІЗНИЧИЙ АВТОМАТ.

Чеський механік Фриба винайшов автомат, який заступатиме працю залізничних сторожів. Підчас переведеної проби автомат замикав і отвирав залізничі переїзди, виставляв остерігаючі знаки, запалював і гасив світла і т. п. Будова апарату полягає на діланні електричної струї. Чехословацькі залізниці задумують увести цей автомат на пробу на довшому залізничому відтинку.

ПОЛЮЮТЬ НА ЛЮДЕЙ НІБИ НА ДИКИХ ЗВІРІВ.

В західніх краях Европи в тих районах, де відбувається полювання на диких звірів, звичайно на краях лісів будують для мисливців провізоричні вежі, з яких вони слідять за дичиною і звідки стріляють на свою добич. Московські комуністи, щоби зберегти і зібрати для себе всі господарські плоди української землі, почали будувати такі мисливські вежі не на звірів, але на людей на Україні.

Серед українських піль стоять вони немов на наругу всьому світови. Службу на тих вежах виконують чужинці — Москалі і Жиди. У „Вістях" з дня 12. серпня, ч. 211, сфотоґрафована така вежа на українських селах в Колгоспі магдалинівського району. На вежі робить варту Жид Якоб Шварц. Вежа стоїть серед поля кукурузи. Жидівський вартівник охороняє поле перед голодним українським селянством. Цей документ у большевицькій ґазеті дає найкраще свідоцтво про страшні відносини на нашій батьківщині під чужинецькою окупацією.

УШКОДЖЕННЯ ПРОПАМЯТНОЇ ТАБЛИЦІ.

Недавно тому в селі Киверці, луцького повіту, відбулося посвячення вугольного каменя під будову православної церкви. Посвячення відбулося з парадою при участі представників адміністраційної влади і „наших реєстрових" у проводі з П. Певним. На бажання настоятеля парохії, о. П. Пащевського з Луцька, і тих, що з ним співпрацюють, зроблено пропамятну таблицю, на якій золоченими буквами вирито такі слова: „Ту церкву посвячено при Найяснішому президентові Річипосполитої проф. І. Мосціцькому і воєводі Г. Юзевському", а далі „при архиепископові, епископові й настоятелеві та кихто". Одночасно з вугольним каменем ту таблицю посвячено і залишено на дворі на місці будови церкви. А другої ночі невідомі спричинники ту таблицю ушкодили. Про це донесено поліції, яка веде слідство. А тимчасом село з наказу староства має що дня й що ночі висилати по 12 осіб на варту, а також по 2 підводи на постерунок поліції.

НОЖЕМ УБИЛА СУСІДКУ.

Траґічна сцена відігралась на вул. Красінського в Бориславі між двома жінками, 45-літньою Томкевичевою і 78-літньою Бердаковською. Обі жінки розпочали були сварку, підчас якої Томкевичева пробила ножем Бердаковську, що незабаром померла. Поліція арештувала Томкевичеву і її чоловіка.

ЗА ДАЛЬШУ ВІЙНУ ПОЛЯКІВ З УКРАЇНЦЯМИ

ЛЬВІВ. — Ґрафови Лосьови, що то намагається годити Поляків з Українцями, відповідає другий Поляк, Кл. Грабик, так:

„Можна і треба вести з Українцями лише постійну війну. Ситуація для такої війни для Поляків вигідна, бо Українці програли на совєтській Україні, програли з Польщею у 1918—19 році, програли в 1923 році, і від того часу стали ще слабші".

ДАЛІ ГОВОРЯТЬ ПРО КОНТРРЕВОЛЮЦІЮ НА УКРАЇНІ.

МОСКВА (Росія).—„Правда" розписується дуже широко про промову совєтського наставника на Україні, Постишева, про розкриття нової контрреволюції на Україні. Постишев говорив, що на Україні змагають знищити совєтську владу дві струї: одна — українсько-націоналістична, що змагає до націоналістичної, незалежної України, яка порвала б усякі звязки з Москвою, друга — це русскі, що змагають до повороту передвоєнних часів.

Постишев жалівся теж на те, що колєктивізація на Україні не дописує. Але радив її не приспішувати надто драстичними мірами, бо ще готово все погіршитись.

ВІСТИ З ВАРШАВИ ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

ВАРШАВА (Польща). — Кореспондент американської ґазети „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що президент Польщі, Іґнаци Мосціцький, замінив смертний присуд на досмертну вязницю для українського терориста Гаврила Литвина, що то вбив польського поліційного інпектора в Тернополі.

Кореспондент цей подає далі, що добігають до кінця ріжні судові карні розправи проти ріжних членів української націоналістичної орґанізації ОУН, обвинувачених за терористичні акти, виконані від часу вбивства міністра Перацького.

Кореспондент доносить, що в останніх часах занотовано нові терористичні акти в східній Галичині. І каже, що ОУН є зорґанізована на зразок хорватської терористичної орґанізації „Усташа". А далі подає, що членів тої орґанізації переслідують теж у Німеччині та в Чехословаччині. В тій останній головно за те, що вона розпочала свою акцію і на Закарпаттю, що прилучене до Чехословаччини.

ЗА ЩО МОСКВА УСУВАЄ УРЯДОВЦІВ НА УКРАЇНІ.

МОСКВА. — „Правда" з 4 жовтня доносить, що на Україні заарештовано: бувшого заступника Народнього Комісара Освіти, Карпенка, та редактора „Записок Ніжинського Педаґоґічного Інституту", Петровського. Про Карпенка пише „Правда" таке:

„Людина ця, що без ускладнень перейшла кілька чисток, кожний раз каялась у своїх помилках, признавалася в проступку большевицької чуйности, а потім знову приймалася за націоналістичне шкідництво й утворювала кадри петлюрівців, від яких і по цей день доводиться чистити школи й установи. Це з ініціятиви Карпенка намагалися завести на Україні примусову українізацію дітей Росіян та заборонити їм учитися своєю рідною мовою. Це він видав наказ про те, щоб бібліотеки комплєтовано виключно книжками українською мовою".

З Ніжинського Інституту, по думці „Правди", зробив Карпенко фортецю для бувших старшин-петлюрівців. Історія в тих школах зводилась до боротьби українського селянства з московськими панами. В школі Ніжинського Інституту оспівували хуторський романтизм, козацьку старшину. В тому всьому допомагав Карпенкови „буржуазний націоналіст Петровський".

БІЛИЙ КРУК З РУМУНСЬКОГО БОКУ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Драґош Савеску обговорює в румунськім журналі справу незалежности України. І береться доказувати Румунам, що чим більше буде триюмфувати українська ідея, тим краще буде для Румунів. Переконує він теж Польщу, що в її інтересі потрібно, щоби повстала сильна українська держава, незалежна від Москви.

ЗА УКРАЇНУ, ЗА ЇЇ ВОЛЮ, ЗА ЧЕСТЬ І СЛАВУ.

ПЕРЕМИШЛЬ (Галичина). — Повищий наголовок це слова, вириті на пропамятній таблиці, яку поміщено в салі Народнього Дому в Перемишлі з нагоди Свята Першого Листопада. На святі піднесено два великі моменти: вимарш У. С. С. у 1914 році й день 1 Листопада 1918 р. Візвано всіх приявних памятати про ідейні заповіти тих двох подій. Перед таблицею з тим написом поклав китицю цвітів полковник Красіцький, найстарший з приявних бувших членів Української Галицької Армії. В програму свята ввійшов теж новоскомпонований композитором Гайворонським „Гимн Залізної Остроги". Ціле свято випало надзвичайно врочисто. Тільки жаль, що багато людей відійшли додому з недостачі місця, бо велика саля була виповнена ще далеко перед розпочаттям свята.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КУЙ ЗАЛІЗО, ПОКИ ГАРЯЧЕ

У Ню Йорку може цими днями початися страйк обслуги великих будинків, що має немале громадянське значіння.

Передовсім, якби страйк обхопив усіх робітників цієї ділянки, то він завдав би болючий удар бизнесови, бо він просто відтяв би людей, що мають бизнеси в високих хмародерах, від офісів, а тимсамим від бизнесу. До того кождий хмародер це, як сказав один іміґрант, величезне село, поставлене шторцом, а страйк обслуги 2,000 таких домів це не забавка.

Тому й не диво, що за цей страйк іде в місцевих ґазетах незвичайно цікава боротьба. Та, як і в інших страйках, так і в цьому, з ґазетної боротьби дуже тяжко пізнати, за які спірні питання властиво йде боротьба. Всі ґазети признають, що умови праці обслуги великих домів не вдоволяючі: люди працюють довгі години (пересічно по 48 годин на тиждень), їх заробітна заплата не вистарчає на прожиток (пересічно по 23 доляри на тиждень). Але, кажуть великі ґазети, як тільки робітники показали своє невдоволення з цих умовин, підприємці відразу згодились умовини поправити: вони готові підвищити заплату та обтяти день праці. Чомуж робітники не вдоволяються цим? Чому робітники домагаються, щоби підприємства признали їм доконче юнію та приймали на роботу тільки юнійних робітників? Чому не приняти робітникам пропозиції власників поправити умовини праці? Чому доконечно добиватися відправи неюнійних робітників? Чи це справедливо виставляти публику та таку невигоду, як ходження на 10-тий поверх?

Відповідь на ці питання ці великі ґазети, великі числом читачів, а малі зрозумінням людей, можуть знайти в своїх власних донесеннях про інші подібні боротьби між робітниками й підприємцями. Адже пишуть ті самі ґазети про справу Віртонової компанії, що як тільки робітники поставили домагання поправи умовин праці та загрозили страйком, компанія негайно згодилася поправити умовини праці, як робітники відкличуть страйк за признання юнії. Чи не відкликали страйку робітники, покладаючися за запевнення Краєвої Робітничої Ради, що вона переведе вибори юнійних представників? І що з того вийшло? Чи не відмовилося підприємство, як тільки страйк відкликано, як тільки в робітників остиг перший запал до страйку дозволити на вибори представників? Справа пішла нарешті до суду, але як виграли тут робітники, хоча з ними станули урядові прокуратори?

Чи тепер можна дивуватися, що робітники дивляться з підозрінням на всякі обіцянки підприємців та що, на думку робітників, лише такі зобовязання підприємців поправити умовини праці щось варта, які підприємці підпишуть правильній робітничій орґанізації, незалежній вповні від підприємців?

ЗА ШКІРУ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО МЕДВЕДЯ

(Надіслане з Европи).

Як війська червоної Москви заняли територію Великої України, уряд У. Н. Р. (Директорія) виїхав разам з головним отаманом Петлюрою за границю. Формально уряду не розвязано, хоч самого головного отамана вже нема, бо, як відомо, згинув у Парижі, вбитий Шварцбартом. Заходами цього уряду виходить у Парижі тижневик „Тризуб", а Олександер Шульгин, міністер закордонних справ цього уряду, дає про себе нераз чути, виступаючи при ріжних нагодах, у пресі й на конґресах, в обороні України проти Советів. „Тризуб" містить багато матеріялів, звязаних з московською окупацією України. Зате здебільша мовчанкою збуває ті насильства, яких допускається Польща над українським народом. Отой „петлюрівський" напрям, звернений гострим вістрям проти Москви, а толерантний супроти Польщі, не відповідає інтересам цілости української нації. Та це є відома справа й про те тут нам не йде. Але згадаємо за іншу справу, теж дуже важну.

Недавно тому видав проф. Ол. Шульгин обширну книгу (251 сторін) під заг. **„Без території"**, присвячену діяльности **велико-українського уряду за кордоном.** У тій книжці є велике число документів, що ілюструють і узасаднюють ту діяльність.

Сема частина праці проф. Шульгина має заголовок **„Проблема Сходу і наша загальна пропаґанда".** У тім розділі говориться, що в справі закордонної політики велико-українського Державного Центру (уряду) „повстають інтереси подвійного характеру: поперше, серед тих народів, що опинилися, як Україна, в межах советського Союзу, ми знаходимо найвірніших і найприродніших спільників у боротьбі з московським імперіялізмом. Подруге, в будучности в нас не може не бути найтісніших звязків і співпраці з цими народами. Серед поневолених народів Союзу советських републик Україна займає поважне місце вже хочби скількістю свого населення. Нераз представники цих народів висловлювали ту думку, що увільнення України від Москви буде властиво рішенням і всіх їх питань; їїж поразка буде необхідно поразкою всіх поневолених Москвою народів.

„Ні нині, ні в будучому Україна не бажає якоїнебудь експльоатації чи поневолення своїх сусідів: чи тих, що мешкають на її землі, чи тих, що жиють поруч з нею в басейні Чорного і Каспійського моря".

Обговоривши справу відносин Великої України до Криму, пише дальше проф. О. Шульгин:

„Друге східнє питання, дуже поважне, це **справа козацька.** Властиво нас тут найбільше цікавить **Кубань і Дон.** У часі їх державного існування Україна підтримувала як з Кубаню так і з Доном якнайліпші зносини. Але в самих цих країнах велась і ведеться боротьба між москвофілами і самостійниками. Донецький отаман Богаєвський — це цілковитий прихильник Москви, і в нас жадних відносин з ним бути не може. На Кубаніж крім урядv отамана Іваніса створився вже за кордоном уряд Науменка, централіста і москвофіла. Уряд Укр. Нар. Републики підтримує ввесь час дуже близькі відносини з законним урядом Кубані отамана Іваніса.

„Серед деяких Кубанців повстала була за кордоном думка оголосити Кубань попросту частиною України. Але уряд У. Н. Р. (петлюрівський) ніколи на таку позицію не став. За кордоном відносин державних не зміняють.

„Повстає і друге, ще більше складне питання: **справа Дону.** На тому терені ведеться і буде вестись завзята боротьба між московським централізмом і самостійництвом. Від її рішення у великій мірі буде залежати положення України супроти Сходу, і ще в більшій мірі заежить справа Кубані. Незалежність Дону тимсамим розвязує кубанську справу. Тісний звязок Дону з Москвою ставить Кубань під величезну загрозу (Кубанщина є відділена Донщиною від Великої України) — Ред.). Через це ми не можемо не приглядатися з великим інтересом до козацьких рухів над Доном. Тут маємо перш за все до діла з так званим „Вольним козачеством — Вільним козацтвом" і з ґрупою Карева („Ліга возрожденія козачества"). Обидві мали свій орґан, але систематичніше веде свою працю „Вольноє козачество — Вільне козацтво", що виходить що два тижні російською, а частинно українською мовою. Українське громадянство й урядові кола (петлюрівські) звернули свою увагу на цей інтересний рух, але далі, не перестаючи ним цікавитись, поставилися до нього з деяким застереженням. Українське громадянство гадало зпочатку, що там іде про пропаґанду незалежности **окремих** козацьких земель, а в першу чергу Дону і Кубані. Це цілковито сходиться з політикою уряду У. Н. Р. Але виявилося, що „Вільне козацтво" висуває ідею **„Козакії"**, цебто величезної держави, яка тяглась би до Волги, за Волгу і через центральну Азію аж на Байкал. Така ідея уявляється нам, поперше, фантастичною, і вже цим до певної міри шкідливою. Подруге, це не може не притести до колізії з ріжними поневоленими народами советського Союзу, що живуть на цих широких просторах. Перший конфлікт повстане між Північним Кавказом і Терськими козаками, яких претенсії підримує „Вільне Козацтво".

„Нарешті повстає питання про взаємновідносини **Дону і Кубані.** Український Уряд, як ми вже зазначили, дуже цікавиться всіми цими східніми справами, але, підтримуючи незалежність Кубані, він зупиняється перед питанням про характер її відносин щодо Дону. Це тимбільше викликає труднощі, що в кубанських кругах існує велике недовіря — оправдане чи ні, це інша річ — до самостійництва Дону супроти Москви...

„Одначе всі ті труднощі може і не є такі великі, як видаються. Самі представники „Вільного Козацтва" вважають — наскільки ми знаємо — свою необмежену Козакію тільки „ідеалом". Масам козацьким (особливо Донцям й іншим) імпонує та ідея очевидно своєю ґрандіозністю. Але більш реальні люди не дуже то далеко йдуть за Волгу. Справа йде головним чином про Дон, Кубань, Терек та Калмиків.

„Далі повстає питання, чи ідея „Козакії" не може перетворитися ступнево в ідею **конфедерації** самостійних козацьких републик. Тоді може зявитися можливість на тих же основах створити їх співпрацю з Україною: цебто на ґрунті конфедеративних звязків.

„Тимчасом в українських колах існують іще, як ми вже казали, одночасно і цікавість і застереження супроти козацького руху. Дехто навіть говорить, що взагалі годі говорити про козацтво як **стан,** бо воно з одного боку знищене большевиками просто фізично, а з другого боку і сама ідея станових порядків (отже й осібного стану „Козаків". — Ред.) вже відновленою не буде. Але ми віримо, що всеж таки знищити козаків большевикам не удасться. Станові порядки, очевидно, мусять демократизуватися, що стане саме, з огляду на фізичні втрати, абсолютно необхідним.

„Знищення цілковитої традиції було би з нашого погляду, наприклад над Доном, попросту шкідливим, бо це привелоб до повного зрівнання, „нівеляції" донського населення з північно-російським, і тоді саме Кубань опиниласяб під безпосередньою загрозою.

„Чи буде існувати в тій чи іншій формі козацька традиція в самому краю, це справа будучности. А покищо ми не можемо не числитися з фактом, що козацькі маси за кордоном існують і що у величезній своїй більшости вони наповнювали кадри російської еміґрації та жили під її впливом. Тепер же, після кількох літ праці козацьких самостійників, прийшли в тому осередку великі зміни: велика частина, коли не більшість козацтва, покинула своїх проводирів, що вели її до Москви. Та частина еміґрації має свої орґанізації на місцях і підтримує якнайкращі звязки з нашими українськими орґанізаціями. Мусимо отже уважно слідити за політичним розвоєм ріжних козацьких самостійницьких ґруп та по змозі піддержувати з ними близький контакт".

—o—

Ось так пише проф. Ол. Шульгин у книжці **„Без території"** про так зване „Вільне Козацтво", про „Козакію", про справу Донщини та Кубанщини. Мусимо не забувати на це, що козацькі землі (поза Великою Україною) мали свою спеціяльну орґанізацію, що живучі на них козаки — на Донщині московські, а на Кубанщині переважно українські — були спеціяльним „станом", з окремими своїми привілеями.

Тай на це не треба нам забувати, що всі ті спори, чи там обміна думок, відбуваються між **еміґрантами,** котрі зі своїми земляками в Советах мають дуже малі (або радше ніякі) звязки. Все те оперте на здогаді, що незадовго Совети будуть змушені до війни з Японцями (а може і з декотрими своїми західніми сусідами), що вони ту війну проґрають і що, користаючи з того, окраїнні народи проголосять свою незалежність від них, свою самостійність. Всі ми очевидно горячо симпатизуємо з тим усім, але всеж таки і це признати мусимо, що все те, покищо, писане вилами на воді.

Ю. Горовенко.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЗА РІВНОПРАВНІСТЬ ЖІНОК ПО СТАРОМУ.

З річної конвенції Краєвої Жіночої Партії, що недавно відбулася в Ню Йорку, виходить, що боротьба за рівноуправнення жінки з мужчиною йде далі повною силою пари.

На конвенції виступила пані Гилес з Вилмингтону, в стейті Делавер, із закликом до жінок поборювати кривдження жінок на ріжних ділянках життя. Вона ручила, що могла би вичислити щонайменше тисячу таких кривд. В одних тільки кодексах „Найри" є понад сто кривд.

Тимчасом декому здається, що жінки добули собі не тільки рівноправність з мужчинами, але й забрали деякі права мужчинам, так, що пора мужчинам добиватися рівноправности.

ЯКОЇ РІВНОПРАВНОСТИ?

Пані Гилес подала своїм слухачкам деякі приклади нерівноправности жінки з чоловіком.

Між іншими вона показала на ріжницю в робітничій заплаті. Жінки в публичних школах мають за таку саму роботу меншу заплату, ніж мають чоловіки.

Як прийде до вирівнання заплати жінок і чоловіків, маймо надію, що вирівнання нерівностей наступить на площині чоловічої заплати, себто жінки дістануть таку заплату як мають чоловіки. Маймо надію, що акція жінок не знижить заплати чоловіків до заплати жіночої.

КОМУ ТРЕБА ВІЙНИ?

Американський ґенерал Смедлі Ботлер питається: на що придалася війна?

„Війна", каже він, „не принесла краєви нічого. Кілька людей, що належали до кліки, зробили на ній гроші. Між[...] родня Нікльова Компанія, приміром, мала 1,800 процент[...] зиску. Американський уряд ку[...]пив для вжитку в Франції сіт[...] проти комарів за 20 міліон[...] долярів, а в Франції не бу[...] ні одного комара".

Хібаж медалі на ґенерал[...]ських грудях нічого не варт[...]

ЧОМУ ЛЮДИ ШАНУЮТЬ СВОБОДУ ПРЕСИ.

Нюйорське Історичне Тов[...]риство влаштувало в себе в[...]стату в память 200-літньої рі[...]чниці увязнення Джана Піте[...] Зенґера, редактора ґазети „Н[...] Йорк Віклі Джорнел".

Зенґер був арештований і с[...]джений за образу нюйорськ[...] ґовернора Косбі, котрої він б[...] цімто допустився, поміщую[...] протести опозиційної пар[...] проти королівського наміс[...]ка. Суддя встановив на ньо[...] запоруку в сумі 400 фун[...] стерлінґів, а що Зенґер не м[...] маєтку й 40 фунтів, то він пр[...] сидів в Івановій хаті аж до с[...]ду. На суді його адвокат док[...]ував, що ґазетяреви вільно п[...]давати вістки про протес[...] піднесені населенням проти н[...] справедливих урядників, [...] суддя приняв цю оборону [...] звільнив ґазетяра від вини [...] кари.

Двісталіття боротьби за св[...]боду преси в Америці показ[...] нам, чому в Америці шанують свободу преси. Відомо, що л[...]ди люблять те, за що тре[...] було понести жертви. Не шан[...]ють свободи преси люди, я[...] за неї не боролись, яким во[...] впала в подолок готова.

Хто буде шанувати кра[...] таємницю почтової кореспо[...]денції: чи людина, котра зн[...] про те, як люди боролися пр[...]ти уряду за те, що він присво[...]вав собі право отвирати лист[...] горожан, чи людина, яку тіль[...] вчили, що чужих листів не [...]твирається?

В. Ф.

МУДРЕ ЗАВІЩАННЯ.

4)

— А тепер послухайте моєї думки, — зачав Нагірняк. — Бурса в місті ще не кличе хлопця до себе. Як возьме його, то ще не знати коли. Хлопцеви вже нині треба дати їсти. Треба порішити, що з ним робити, чи що він має робити зараз завтра і після завтра. Треба йому визначити опікуна. Як бурса схоче взяти і годувати його, то він може вибратися туди в кождій хвили.

— Цілком слушно, — обізвалися голоси між радними.

— І я гадаю, що найліпше було би хатчину продати. Як би колись показалося, що йому така хата потрібна, то за ті гроші, зискані при продажу, купить ліпшу, бо до капіталу прийдуть ще проценти. Як би держав сю стару хату аж до хвилі, коли йому якась буде потрібна, ся хата ще менше буде варта як тепер і розлетиться. Ще тепер міг би з неї хтось мати користь. Приміром безпосередний сусід Дарчан. Для Савки досить місця в селі і з батьківщини він не мусить відходити. В селі знайдеться якась хата з зайвим тапчаном і з мискою

— Як би не те, що я маю пятеро дітей, то, не надумуючися, вяв би хлопця до себе,— сказав Букша.

Інші радні стали сувати кріслами. Учитель вдивився в Нагірняка. Сей підвівся і промовив:

— Савка сидить там в пекарни і їсть мій хліб. Як йому сей хліб смакує, то нехай і далі кріпить його здоровля. Нехай лишиться у мене, як хто інший не прийме його. І як хто інший не зголоситься, буду йому опікуном.

— Добре серце має наш війт, — шепнув Букша до Вахнюка.

— Добре, що так скінчилося, — відшепнув Вахнюк. — Та я не хочу бути при тім, як війтиха скаже свою думку про се, що зробив її муж. Відійду, заки вона прийде і вчує, що сталося. На се, що вона скаже, я цілком не цікавий.

— І я піду, бо готова накинутися на нас із закидом, що то ми піддурили його взяти на себе такий обовязок.

Справа була полагоджена; заяву Нагірняка учитель вписав до протоколу. Радні і учитель відійшли. Квапилися, щоби не надбігла війтиха, ще коли вони в хаті. Савка став одним з челяди Нагірняка, хоч про се ще не знав нічого.

У Нагірняка парубком до коней був старший вже Тимко. Спав у кімнатці на стришку. Там було місце ще на одного. Нагірняк приказав занести тапчан і постіль. Жінка прибігла до нього і питає:

— На що несуть тапчан нагору?

— Добре, що ти прийшла, бо я саме йшов до тебе, — відповів муж. — Господиня також повинна знати, що в хаті діється.— Я взяв до нас сироту...

Баба не дала договорити, перебиваючи:

— Пастуха вже маємо.

— Саме тому, що маємо, Савка не буде пастушити. Сей рік ще буде ходити до школи.

— До школи? Від нас?

— А так! Бо я його взяв на виховання.

— Чи ти сказився? Чужого бахура?

— Я не сказився, а зробити так приказує мені християнський обовязок і війтівське достоїнство. Я повинен сироті заступити батька.

Господиня вже не сказала нічого. Відвернулася і вийшла, тріснувши за собою дверми, що аж шиби забреніли. В сінях стояла і думала:

— Чужого бахура взяв до хати! Чи видів хто таке? Каже, що християнський обовязок, війтівське достоїнство. Ая! Нехай собі говорить таке. Та помиляється, що з Нагірнякової можна глузувати; що вона не доміркується, яка то причина і до чого воно йде... Християнський обовязок сироті заступити батька. Таке може вмовити в своїх радних на засіданню... Як схочуть вірити йому. Се лиш злоба. Не що інше, як злоба... Тепер взяв на виховання. За якийсь час прийме його за свого, ще й бахурови запише маєток. Тільки зі злоби, щоби колись з того маєтку не дістали щось діти мого брата... Християнський обовязок... Подбаю я, щоби Савка втратив охоту довго сидіти в нашій хаті!

Пішла укладати в голові пляни на найближчі дні, тижні, місяці.

По хвили двері знов загреміли з ломотом. То Нагірняк луснув ними. Взяв сокиру і пішов до шопи з дровами. Почав їх замашисто рубати. Пригадав собі хвилю зперед двацять пятьох років. Тоді таксамо луснули двері і його тато вийшов рубати дрова. До шопи вигнала його тоді думка, що до хати прийде... саме та, котра тепер до тої шопи вигнала сина.

Савка мешкав у Нагірняка по панськи. Котрий дванацять-літній хлопець в селі має власну кімнату? Котрий син, хоч би найбільшого богача, у власного тата? І син Дарчана, найбільшого богача між богачами в селі, не має власної кімнати. А сирота Савка має. Має у чужих людей. Правда, в сім кімнаті разом з Савкою спав також парубок Тимко. Та він вставав дуже рано і відходив, приходив дуже пізно і зараз лягав. Цілу днину кімнатка на піддашу належала виключно до Савки.

Савка скоро привик до нової хати. Нагірняк переніс дещо з хатчини Савки: ліжко, стіл, скриню, лавку. Більше там вже майже нічого не було. Маючи свої власні річи, Савка був у Нагірняка як у своїй власній хаті.

З вікна Савка дивився на подвіря, де між курми бігали також три його власні, по мамі одідичені курки. Далі ішли стайні, за стайнями зелень. З собакою Гектором Савка скоро заприязнився. Хлопець діставав що днини хліб з маслом. Сим хлібом все ділився з Гектором. Ділився чесно, нарівно, як з братом. Раз укусив сам, другий кусник кидав собаці. Гектор пильнував свого. Його розумні очи ішли за кождим рухом руки Савки. Кли прийшла черга на нього, не дав хлібови впасти на землю. Все вхопив з воздуха в писок. Ковтнувши, призирався, як хлопцеви смакує чергова пайка.

(Дальше буде).

НАЙНОВІШІ УКРАЇНСЬКІ СТІННІ
КАЛЄНДАРІ
НА 1935 РІК
в кольорах, календаріюм друкований по українськи, свята означені читким червоним друком на кожний день.

Засвистали Козаченьки	25 ц.
Гуцул на полонині пасе вівці	25 ц.
Дівчина в українськім строю	25 ц.
Український хлопець і дівчина сидять на криниці	25 ц.
Хлопець і дівчина на Великій Україні	25 ц.
Сини мої, Гайдамаки	25 ц.
Шевченко, Драгоманів, Франко всі три на однім календарі	25 ц.
Різдво Христове	25 ц.

КАЛЄНДАРІ НА 1935 РІК У ФОРМІ КНИЖКОВІЙ.

Календар накладом Свободи"	45 ц.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Желятинові	5 ц.
Картки українського стилю	5 ц.
Листовий папір з віршом на Різдво	10 ц.

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., або P. O BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОДЕРНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БАЛЕТ.

Українці є власниками дуже гарних модерних танків, однак їх не можна назвати балетом в такій формі, в якій вони водяться під теперішню пору на наших і чужих сценах. Слово „балет" походить первісно від італійського слова "ballata", що означає пісню або музичний твір у супроводі танку. Це є пісня, співана танцюючи. Головною частю балету є музика, а танок цю музику лише висвітлює в рухах і пантоміні. Кождий балет представляє собою драму в музиці, рухах і пантоміні.

Українські народні танки є лише доривочним, випадковим виявом смутку або радости, а музика при тім є лише другорядним знаряддям і є лише повторюванням тих самих кількох тактів, а ціль їх така сама, як у менше цивілізованих народів, що до танцю бють лише монотонно в барабан, щоби подати такт. Розуміється, що мотивів українських народніх танків можна дуже гарно вжити до створення українського модерного балету, колиб підібрати відповідні українські музичні, клясичні композиції й вивести відповідно до цих композицій мімікові драми з українського життя.

У нас ще нема українського модерного балету в тім змислі, як сказано попередно. Маючи це на увазі, я поробив уже заходи для створення такого балету. Музика і лібрето вже готові. Пороблено теж уже далеко йдучі підготування, щоб виставляти такі модерні українські балети на великих американських сценах. Я міг би створити такий балет з чужих професіональних танцюристів, однак це не лежить у нашім інтересі. Треба наперед зорганізувати трупу з українських хлопців і дівчат, добре вишколених, але таких, щоби вважали цю працю як свою професію, як своє заняття на ціле життя. Між Українцями є багато гарно збудованих дівчат і хлопців, однак вони потребують ще доброго вишколення. Я підходжу до справи цілком серіозно і думаю створити український балет на зразок такого славного російського балету, яким є „Російський Балет Монте Карльо", що саме ще цю пору обіздить Злучені Держави, а що також зачався з ідеї. В нас є ідея і треба лише трохи витревалости, праці і посвяти, щоб перепровадити цю ідею в життя.

Для переведення ідеї в життя підписаний організує професіональний вишкіл балетних танків у Филаделфії і Ню Йорку.

Я певний, що при співпраці українського громадянства, при витревалости й посвяті учениць і учеників, балет у короткім часі буде розносити славу українського народу. Я маю намір створити не щось переходове або тимчасове, а модерний професіональний український балет для виступів на великих американських, а може й европейських, сценах.

Інтересованим громадян, дівчат і хлопців, котрі бажали би вступити до такої школи, я просив би віднестись по ближчі інформації на адресу:

809 N. Franklin Street,
Philadelphia, Pa.

Дмитро Чутро.

БІЛЬ КРАЄ МОЄ СЕРЦЕ

Ох, як тяжко, ох як важко
Мені на чужині жити
Тай до всього, що лиш рідне,
Любов у серці носити.

А ще тяжче, як побачу,
Що хтось уже забуває
Про Тебе, мій Рідний Краю!
Сей біль серце моє крає.

Бо і як мож Тебе забути,
Україно, в отсей час,
Як Ти в тяженькій потребі
Тай ждеш помочі від нас?

Анастасія Рибакова.

ШАНУЙМО СВОЇХ НАЦІОНАЛЬНИХ ГЕРОЇВ

Де є національні герої, там життя й розвиток нації забезпечені. Це тому, що національні герої є проявом життєвих сил нації; а де тих сил нема, там нема національних героїв.

Національним героєм є кождий, хто бореться самопосвятно, безстрашно й безоглядно за добро своєї нації, однаково як, де й коли. Отож національним героєм може бути як керманич нації, так і невідомий її борець, що за щастя нації жертвує свої сили, здоровля та життя. Національний героїзм по суті залишається все однаковим, хоч він і може ріжнитися своїми формами та розмірами. Тому кожний селянин чи робітник, що жертвує для нації своїм добром і працею, є також національним героєм подібно, як найбільший муж розуму, що своїм знанням та хистом служить нації; таксамо кожний рядовик і вояк, що своє життя жертвує за націю, є не менший герой, як керманич революційний чи ґенерал, що кладе своє життя за націю.

Для нації однаково потрібні ріжні форми й розміри національного героїзму. Також героїзм повинен охоплювати всі верстви й стани нації, щоб отак усі спільними силами дбали про добро нації.

Українська нація дуже багата національними героями, починаючи ще від доби київсько-княжої, а сучасною українською визвольною боротьбою кінчачи. З доби княжої згадатиб князя Святослава з його славною дружиною, князя Ігоря з його безстрашними полками, князя Володимира з його могутнім військом, та інших. Подібне бачимо в добі козаччини, потім у часі останніх визвольних змагань, а сьогоднішня революційна боротьба дає також численні приклади національного героїзму.

Поруч українських національних героїв, знає наша історія й цілу низку національних руїнників і шкідників. Це є сумним наслідком численних політичних буревіїв, що їх пережила українська нація. Як кожна буря, так і політична буря підхоплює з собою в повітря купи сміття, щоби потім десь тим сміттям кинути. І тоді, коли наші національні герої дають зразки, як дбати про добро України, а тимсамим і про добро всіх нас — національне сміття є прикладом руїнництва України, що веде до неволі й недолі всіх членів української нації. Тому то мусимо мати перед очима добрі й лихі зразки з українського національного життя, щоб навчилися ми та зуміли відбудувати й утримати українську державу.

Почитання національних героїв показує нам шлях від неволі та неслави до волі, чести й слави, й ясною зорею дає нам твердий національний напрям серед темряви й безодень української сучасности.

Нація, що шанує героїв, шанує й саму себе. Хто сам себе шанує, той не може бути безчесним рабом, а добиватиметься волі, не жаліючи ні майна, ні крови. Шануючи героїв, тимсамим не тільки схиляємо голови перед світлими подвигами минулого, але йдемо назустріч світлій будучності.

Підполк. **Т. Омельченко.**
(„Українське Слово").

ЩО Є
В КАЛЕНДАРІ НА 1935 РІК
(НАКЛАД „СВОБОДИ").

З НАШОГО СВІТЛОГО МИНУЛОГО:
Драматичні моменти, серед яких проголошено ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ на Великій Україні про самостійну, ні від кого незалежну, вільну і суверенну українську державу.

З МИНУЛОЇ НАШОЇ ІМІҐРАЦІЇ:
Як і на яких ідеях кладено в Америці основи під першу народню і робітничу установу: Український Народний Союз.

НАШ СКАРБ—НАША ПІСНЯ:
Українська народня пісня у своїй красі. Голосний і історичний свідок суцільности українського народу.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА:
Перші українські жінки-письменниці й патріотки.

З НАУКИ:
Який є звязок між духом і тілом? Що про це думали в старину? Що каже про це наука?

З ГАРНОГО ПИСЬМЕНСТВА:
Оповідання про теперішнє життя-буття на Совєтській Україні. Оповідання ті передають в легкій, цікавій й гумористичній формі трагі-комедію оттого життя.

ВИБОРИ В АМЕРИЦІ:
Які є виборчі надужиття? Не вистарчить мати добру партію і доброго кандидата. Як підбати, щоби противники не повалили такого кандидата обманом і злодійством.

ПРО ТИХ, ЩО ПРОПАЛИ:
В Ню Йорку пропадало в останнім році кождого дня 82 особи. Чому? Що з ними сталося?

КРІМ ТОГО:
Є в Календарі стаття про те, чому ми є часами хорі і не знаємо того.
Є теж повно гумору. Є чудові поезії. І багато іншого цікавого матеріялу.

Ціна 45 центів.

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Мамусина пересторога.

— Памятай сину, не женися для грошей, але також і вистерігайся залюбитись в бідній дівчині.

В стріткарі.

— Слухай Влодзю, як повинен поступити хлопчик в стріткарі, коли побачить, що старша жінка не має де сісти?
— Удавати, що спить...

„МОВНИЙ ПОРАДНИК"
ДЛЯ РЕДАКТОРІВ, ВИДАВЦІВ І РОБІТНИКІВ ПЕРА.

Лист другий.

3. Наш правопис академічний, а не більшовицький.

Серед нашого широкого громадянства дуже часто так зв. академічний правопис звуть „більшовицьким". Це в ґрунті своїм неправдиве твердження, а до того дуже нам шкідливе, бо стоїть перешкодою до більшої правописного об'єднання українського народу. Щоб громадянство знало правду, подаємо тут коротесеньку історію нового нашого правопису. Перший Міністер Освіти за часів Центральної Ради, Іван Стешенко доручив був року 1917-го проф. Івановї Огієнкові скласти правила українського правопису й написати відповідну граматику для середніх шкіл. Незабаром по тому Іван Стешенко був забитий, і справа правопису перейшла до наступного Міністра Освіти М. Василенка. Він також справу правопису передав до рук проф. І. Огієнка. Весною 1918-го року скликана була велика комісія з найвидатніших українських учених і педагогів, і цій комісії проф. І. Огієнко подав на розгляд свої тоді складені „Правила українського правопису". Комісія складалася із 30-ти членів, між ними були: Проф. А. Кримський (приїхав пізніще), Проф. Є. Тимченко, Проф. Н. Грунський, Ол. Курилова, Гр. Голоскевич і багато інших. Головував у комісії проф. І. Огієнко. Комісія багато раз збиралася й ґрунтовно обговорювала кожне правописне правило. На жаль, події пішли так, що вироблений правопис оголошений не був. В січні р. 1919-го Міністер Освіти проф. Іван Огієнко скликав стислу комісію для остаточного зредаґування вироблених правил правопису, і незабаром Правила ці вийшли за підписом наших філологів, — Акад. А. Кримського, Проф. Є. Тимченка та Проф. І. Огієнка. Міністер Освіти 17 січня 1919 року ухвалив ці правила для обов'язкового вжитку по цілій Україні, і з того часу вони виходили в десятках видань і сотнях тисяч примірників. Оце й є основа академічного правопису. Ці правописні правила затвердили той правопис, що панував в Україні з 1905 року. Подавали вони правопис своїх і чужих слів.

Всеукраїнська Акад. Наук докладно переглянула ці „Правила українського правопису", затвердила їх із малими доповненнями й видала їх уже від свого імені. Так повстав т. зв. академічний правопис. Народній Комісаріят Освіти затвердив його в 1921 р.

Але цей правопис був коротенький, а життя вимагало докладнішого, тому Академія Наук та Народній Комісаріят Освіти взялися знову за цю справу. Доручили скласти правопис професорам: А. Кримському, В. Ганцову й О. Синявському. Підготовчі праці довго тяглися, в'них брали участь усі наші мовознавці й видатніші письменники (навіть С. Єфремів) та педагоги. Нарешті в травні 1927 р. до Харкова скликали велику конференцію з понад 50 вчених, і вона затвердила правопис; на цій конференції були: Пр. Бузук, Пр. Булахівський, О. Вишня, В. Ганцов, М. Ґладкий, Г. Голоскевич, Пр. Грунський, В. Дем'янчук, М. Йогансен, Акад. А. Кримський, К. Німчинов, Пр. Плевако, Ів. Свєнціцкий, Пр. О. Синявський, Пр. В. Сімович, Акад. К. Студинський, Проф. М. Сулима, Пр. Є. Тимченко, В. Ярошенко й ін., — усе це видатні мовознавці й вони відповідають за ухвалений правопис. Народній Комісар Освіти цей правопис затвердив 6 вересня 1928 р., Українська Академія Наук прийняла його 31 березня 1929 р., Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові 29 травня 1929 року приєдналося до цієї ухвали.

На жаль, Харківська Правописна Конференція 1927 р. переступила доручене їй завдання: їй наказано покласти в основу своєї праці академічний правопис, а Конференція в деяких правилах відступила від нього, напр. Конференція прийняла — як компроміс для Галичини — дуже тяжкі правила про писання г і ґ та л і ль, тоді як Академія Наук постановила була писати тільки г і л. Проти цього порушення академічних правил, як і треба було сподіватися, пішли всякі протести, головно педагогів, і оце аж 1933-го року в нових правилах викинули неприродні постанови про г і ль і вернулись до попередньої постанови Академії Наук — у чужих словах писати тільки г і л (виключаючи слів, уже загально прийнятих, напр. ганок, лямпа й т. ін.).

Ця коротенька історія нашого правопису (хто хоче докладно про це довідатися, нехай читає: Проф. І. Огієнко: Історія українського правопису, дивись „Нариси з історії укр. мови" 1927 р. ст. 1-15, та Проф. О. Синявського: Коротка історія українського правопису, див. „Культура укр. слова" 1931 р. ст. 93-112) ясно показує, як неправдиво звати його „більшовицьким". Велику шкоду нашому правописному (а тим самим—і культурному) об'єднанню роблять усі ті, що свідомо чи несвідомо ширять казки про „більшовицький" правопис.

Ще дві слові про апострофа. Новий український правопис іще з 1905 р. послідовно вживає апострофа: п'ять, бур'ян і т. ін.; за нового часу закріпив його в писанні наш великий письменник, редактор відомого Словника Борис Грінченко. Всі українські правописи, серед них усі академічні (коли Академія Наук працювала зовсім вільно) вимагають писати з апострофом. Ціла наддніпрянська Україна від 1905 р. писала й пише тільки з апострофом. Ось через це звати апострофа „більшовицькою видумкою" — це прикре непорозуміння, що свідчить тільки про мале знання східньоукраїнської культури.

Усе вище подане свідчить нам, що: 1) новий правопис уповстав іще за уряду Української Республіки, 2) в головній основі своїй — це т. зв. „кулішівка" й „грінченківка", цебто панівний тоді в Україні правопис, 3) Академія Наук, без жадних сторонніх впливів, затвердила й доповнила цей правопис, і 4) Писання з апострофом і писання „філологія" (а не фільольогія") остаточно запанували в східньоукраїнськім правописі ще з 1905 р., і саме таке писання кілька раз затверджувала наша Академія Наук без жадного стороннього впливу.

4. Збіжжя, а не: збіжа.

Робітники пера сьогодні пишуть звичайно збіжжя, як і треба, а ось „Діло" увесь час пише збіжа. Форма збіжа неправильна й непослідовна для „Діла", бо воно ж пише роздоріжжя, Запоріжжя й т. ін., чому ж тоді збіжа? Походження цього слова вказує ясно, що треба писати тільки збіжжя. Вдавнину було слово „събожие — сбожіє" (рідке в пам'ятках), „събожьство, събожьнъ" — в значенні DIVINUS, DEVOTUS. На початку „сбожіє" визначало „маєток" взагалі, те, що Бог подав людині; а що в нас, слов'ян, цей маєток найчастіше був у хлібі, те що родить на полі, то давно вже „сбожіє" стало визначати головно хліба, хоч у мові чеській zboži — маєток і тепер. Крім цього, „сбожіє" було й жертву, у нас знову таки хліба, збіжжя. Стародавня форма „сбожіє" рано перейшла в нас у збожє, а це правильно дало в нас збожже — збіжже — збіжжя, говірково: збожє — збожа — збіже — збіжа — збіжя — збіжа. Таким чином той сам процес, що з „житіє" зробив у нас життя, з форми „збожіє" мусів зробити збіжжя, а тому, хто пише життя, той мусить писати збіжжя; і навпаки, — хто пише збіжа (як „Діло"), мусить писати житя, Запоріжа, насіня й т. ін. Уже в Пересопницькій Євангелії 1556 р. Лука зач. 22 читаємо: „ишол через збожя", а в Учительній Євангелії, Київ, 1637 р. ст. 91 говіркове: „з збожа". Усі подані форми й цитати, між іншим, збивають неправдиве твердження A. BRUECKNER'a (Słownik etymologiczny, ст. 647), ніби українці своє збіжжя від поляків запозичили. — Таким чином форма збіжа, що її вживає „Діло", непослідовна й неправильна, — треба писати тільки збіжжя. Кажу форма й неправильна, бо ж тут, щоб повстав і, мусить бути склад закритий: збіж-жя, а в відкритому складі буває о: збо-жа; див. моє „Рідне Писання" І § 16 і 99. Хто хоче бути послідовним, мусить писати збіжжя, або збожжа — збожє. Не забуваймо ще й того, що ці слова з давніх „-іє" в наших говірках мають дуже багато найрізніших форм, для мови ж літературної вистачить і одної, але послідовної й правильної, — це й буде збіжжя.

З товариським привітом
Редакція „Рідна Мова".

Варшава, вул. Стальова 25 м. 10.
Листопад, 1934 р.

ЗА ОДНУ ЛІТЕРАТУРНУ МОВУ

(10)

карточки з напису (карточки з написом); невгасаємого (невгасального); зужив весь (зужив увесь); кедру й гибану (кидру й гебану); твори Фараонів (твори фараонів); заслона (завіса, заслона); мають в своїй вірі (мають у своїй вірі); однаково ученим (однаково вченим); научати науку віри (навчати науки віри); так потрібні й важні (такі потрібні...); звести на другу чужу віру (звести на іншу чужу віру); перешкод в її праці (перешкод у її праці); молитовник в ескімоській мові (молитовник ескімоською мовою); те так важне стоварищення (те таке важне); англійському письменникові Вальтер Скотові (треба: Вальтерові Скотові); наколи (коли, якщо); чув я шляхотніщі погляди, чим від тих освічених (це „чим"— дуже яскравий москалізм; треба: ніж, як); у мовах українській та англійській (мовою українською й англійською); підготовання (підготування); дякоучитель (дяковчитель); посада до обняття сейчас („посада до обняття" — це фраза польська; слово „сейчас" — московське; обняти посаду — це теж польонізм, бо в нас звичайно люди обнімаються; іноді пяна людина обнимає стовп, а обнимати посаду — нісенітниця. По українськи кажуть: посаду можна заняти зараз, або: негайно, або: безпроволочно); услівя (умови); проситься (коли говорить одна особа, то треба казати: прошу, або прохаю; коли говорять більше осіб, або одна особа в імені якоїсь інституції, тоді кажемо: просимо, або прохаємо); офіс (канцелярія); щоби едмонтонське (щоб едмонтонське); не чули утоми (не чули втоми); Сестри учительки (Сестри вчительки); учили (навчити); тоту пісню (ту пісню); за тусаму школу написано „рідна школа" і „Рідна Школа" (коли маємо на думці інституцію, як наприклад „Рідна Школа" в краю, то пишемо „Рідна Школа"; колиж говоримо про поодиноку українську школу, тоді пишемо „рідна школа"); з дива не могла прийти (з дива не могла вийти); за так коротенький час (по польськи: „за так кутки час"; по нашому: за такий коротенький час); приготовити так гарний концерт (треба: такий гарний концерт); яка урочиста хвиля (яка врочиста хвиля); наше (тому); лучі (проміні); дітвора спішила до церкви. Це їхній день (коли кажемо „дітвора", то мусимо казати „її", а не їхній" день); зворушаючу проповідь (зворушливу проповідь); Мишиґен (Мішіґен); піддержуть (підтримати); розвивається і має (розвивається і має); говорив про духовну й фізичну силу (треба: силу); лиш збройною (лише збройною); зійдеться кількох людей (зійдуться кілька людей); него (нього); на далі (надалі); яничар-комуністів (яничарів-комуністів); голос в цій справі (голос у цій справі); в обороні не заплямленої чести (треба: незаплямленої); степенем (ступнем); лучалися (траплялися); з початку (спочатку); побратим по партії („по партії" — це москалізм; треба: побратим за партією, а ще ліпше: партійний побратим); незаперечуючі факти (незаперечені, безперечні факти); вернув з ляцької неволі треба: вернувся); насікомі (по нашому: комахи; тут: воші, нужа); стопятьдесять (сто пятдесять); зрабована (заграблена); вернув зі страшного чотирокутника (вернувся...); видав в червні (видав у червні); статути, в іншім місці: статут (треба: статут); право до побирання допомоги (право побирати допомогу); через тринацять тижнів (тринацять тижнів); слабість (слабість — це недостача сили; недуга, хороба, хвороба, хворість — недостача здоровля; наші люди ці два слова плутають, і так теж роблять „Українські Вісти"); коли по причині такої продовжуючоїся обложної слабости, як вимінено повище (коли з причини такої обложної недуги, що продовжується, як названо, або: сказано, або: наведено вище; — вимінено, це польське: вимьнено). Брацького лікаря (братського лікаря); виліченого (вилікуваного).

С. М.

ЗІРКА ЩАСТЯ
(Пісня).

I.

Вже сумерк вкрив все геть кругом,
Ніч темна бродить над селом,
І чорні хмари
Простір ввесь заляли.
Зірок нема:
Пітьма одна.
Замовк ліс-гай,
Плеще ручай,
Сумну пісні журчить,
А дух нічний
Бродить німий
Ґудку морозить.
Ах, деж ви, деж ви, зіроньки?
Наллійте в душу чар-весни;
Нехай сум щезне,
Хай серце не краєсь,
Хай щезне тьма
Нічна, сумна.

II.

У тиху нічку, в сивій млі,
Скотилась зірка до землі
Й погасла навіки;
А дружечки зірки
Мигтять усі
В смутку, тузі.
Ох, деж пішла
Зірка сестра
З небесних сторін?
Скрилась вона
Десь в незнання,
У вічну, темну тінь.
Ох, никнуть, гинуть в пітьмі млі
Надії щастя так мої;
Ідуть дні за днями
Кудись за зірками,
Криються в тьмі,
В горю й журбі.

Нечиста совість.

Розенцвайґ пішов на прохід із жінкою, з якою недавно оженився. Нараз Розенцвайґ каже:

— Ти бачила? Попри нас перейшов сват, який довів до того, що ми подружилися. Та він нам не вклонився, а перейшов так хильцем, начеб мав нечисту совість. Не знаю лише, чи ціє нечисту совість має він супроти мене, чи супроти тебе?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АРНОЛЬД, ПА.

Зі срібного весілля на край.

Громадянин Ілія і Ольга Лобур обходили 25-літню річницю свого подружа. Приятелі й знакомі зробили їм в У. Н. Домі дуже гарну несподіванку, а при ній не забули і за рідний край. Жертвували по $1: Ювиляти, І. Галевич, Стефан Хорнат; а по 50 ц.: І. Лобур, А. Лобур, О. Іванчишин і підписаний, а решта дрібними. Разом $6.85, які вислано до Обєднання, а то $3 на інвалідів, а $3.85 на визвольну боротьбу.

Гість.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

З забави на визволення.

На забаві в громадян Івана і Михайлини Плуговських гості не забули на рідний край і зложили на визвольну боротьбу $5, які вислано до Обєднання. Жертвували по $1: Константин Рошко, Семен Шмігельский, Петро Матвійчук, Іван Плуговський.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Збірка на інвалідів.

На Листопадовім Святі в Йонкерс, Н. Й., яке відбулося 11. листопада ц. р., зложено на інвалідів $32.80. Жертвували по $1: о. М. Кінаш, о. М. Лисяк, П. Яцко, Марія Кінаш, М. Пізнак, Катерина Ціхонська, А. Гончарик, К. Шелецький, Марія Турик, І. Ворона, Михайлина Пришляк, М. Когут (Стемфорд, Конн.), Д. Середа, М. Мазур, М. Фатюк, В. Мандзій, Марія Лабяк, Анна Лозюк, Катерина Вдовин, М. Бабій, В. Дурняк, Павлина Сенека. Дрібними $10.80. — Разом $32.80. Гроші вислано через Обєднання.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться в пятницю, 23. листопада, в год. 7. ввечір, в галі Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашингтон вул. Проситься членів явитись і вирівнати місячні вкладки та інші належитости. — Н. Мазур, предс.; Б. Мандзій, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що слідуючий мітінґ відбудеться 25. листопада, зараз по Сл. Божій, в галі церковній при Окслей і Райс вул. Обовязком є усіх членів прибути на цей мітінґ і принести старі грамоти до виміни. Довжуючі члени мають вирівнати свої залеглости, щоб не наражуватись на суспензу. Проситься членів не забувати про нових членів до Бр. і У. Н. Союза. Рік уже кінчиться так сповнім свій обовязок ювилейний, щоби наш відділ не остався позаду інших. — Микола Гуль, предс.; Михайло Петрів, кас.; Іван Дацьків, секр.

Карієра: — Мій син вийшов значно вгору!

— Що ви кажете!?

— Так, передтим чистив черевики, тепер є голярем.

ВЖЕ ВИЙШОВ

КАЛЄНДАР

на 1935 рік

накладом

„СВОБОДИ"

ЦІНА 45 ЦЕНТІВ

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ

ЧУДОДІЙНИЙ ЛІКАР або Лікар по неволі. Комедія в 3-ох актах, Молєра. Переклад Олекси Скалозуба. (Осіб: 3 женщини, 7 мужчин і хлопець). 35 ц.

НЕЧИСТА СИЛА або Маєва Ніч. Комедія в 3-ох діях. Олекса Скалозуб. (Осіб: 3 женщини і 4. мужчин) 25 ц.

КОЗАЦЬКА ЛЮБОВ. Історична драма на три дії на основі повісти П. Куліша „ЧОРНА РАДА", для сцени приладили М. Драганчук і М. Турмій. (Осіб: 2 женщини, 8 мужчин). 20 ц.

НА ЧУЖИЙ КОРОВАЙ ОЧЕЙ НЕ ПОРИВАЙ, комедія на 2 дії, написав С. Гоздій, осіб 4. 15 ц.

КУПЕЦЬКИЙ ХИСТ, або Як Жид купував буки. Песа з панщизняних часів, на одну дію. Написав Дмитро Марчишин, осіб 10 20 ц.

ХАРЦИЗНИКИ, комедія на 1 дію, написав В. Федорович, осіб 9 15 ц.

ДЛЯ ДІТОЧОГО ТЕАТРУ.

СВЯТИЙ ВЕЧІР, різдвяна картина на 2 дії, Гр. Марусина, осіб 14. 20 ц.

БУРЛАК-СИРОТА, сцен. картина на 2 дії, Д. Марчишина, осіб 7. 20 ц.

ІМЕНИНИ, діточа песа на 1 дію зі співами і танцями, осіб 12, Гр. Марусина 15 ц.

ЧОРТЕНЯ, комедія в 3 діях для аматорських гуртків, Й. Ярославич, 6 жен. 5 муж. (Чортеня написане в цей спосіб, що можна його грати як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях) 30 ц.

МАРКО СПОТИКАЙЛО, комедія на 4 дії, написав П. Франко, 10 осіб 35 ц.

ВЕРТЕП, песа на три дії, М. Підгірянка 25 ц.

ЛЮБОВНІ ПРИГОДИ, комедія на 2 дії, Ост. Цюка, 5 осіб 15 ц.

НОВІТНІ ЧОРТИ, комедія в чотирох діях, написав А. Данко. Осіб 16 35 ц.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УМІРКОВАННЯ.

Наші ціни є уміркевані. Це треба конче зазначити, бо репутація, яку ми маємо щодо кращої услуги, могла би когось навести на думку, що за наші услуги ми жадаємо значно багато.

На ділі наші услуги є для всіх і тому наші ціни є для всіх приступні.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City — Phone: Bergen 4-5989
34 E. 25 St., Bayonne — Phone: Bayonne 3-0540

КНИЖКИ ДЛЯ ЖІНОК, ЯКІ ХОЧУТЬ УЧИТИСЯ ВАРИТИ.

НОВА КУХНЯ вітамінова	$ 75
ДОМАШНЯ КУХНЯ, або як варити і печи	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ КУХАР	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА КУХАРКА, практичні поради і пояснення в українській мові, як варити і печи на англійський спосіб	75

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПОМЕР Д-Р ЙОСИФ ПУРИЦКІС.

Дня 25. X. 1934 помер у Кавнас нагло на удар серця д-р Йосиф Пурицкіс, голова Союзу Литовських Журналістів, заступник голови Комітету для Висвободження Вильна бувший литовський посол у Німеччині й один з перших міністрів закордонних справ відродженої литовської держави. З особою покійного зійшов у могилу один з найбільш талановитих і дуже продуктивних литовських публіцистів та дипльоматів.

Д-р Й. Пурицкіс родився в корінній Литві в році 1883. Середню школу покінчив у Кавнас, а духовну академію в Петроградї. Для доповнення студій переїхав був до Швайцарії, де студіював історію, соціольоґію й міжнародне право. З вибухом світової війни розвинув широку пропаґандивну діяльність на швайцарському терені в користь самостійної литовської держави. Глибоким знанням та силою своєї індивідуальности заняв визначне становище серед Литовців на чужині. По проголошенні самостійної литовської держави іменував його литовський уряд спершу своїм представником, а потім акредитованим послом у Берліні. На тому становищі зумів д-р Пурицкіс своїм дипльоматичним хистом, переконуючою силою своїх арґументів та знанням здобути собі належну повагу в тодішніх німецьких урядових колах, що знову дало йому можливість усунути всякі намагання певних німецьких кол обмежити литовську державну самостійність. У 1920 р. став д-р Пурицкіс вибраний послом до литовського сойму і урядом д-ра Гриніюса іменований міністром закордонних справ литовської держави. По довшому урядуванні подався до димісії і присвятився публіцистичній діяльности, вибиваючись відразу на одно з перших місць у литовській публіцистиці. У всіх важніших органах литовської преси можна було все стрінути статті д-ра Пурицкіса, чи то політичного, чи економічного чи історичного змісту. Велике політичне знання та досвід покійника були тим, що заставляло авторитативний уряд президента Сметони рахуватися в багатьох державних ділах і з думкою покійного. Через свою скромну вдачу тішився він теж великими симпатіями не тільки в литовських, але й у чужосторонних публіцистів.

Відоме було його імя і серед Українців. Одружений з Українкою, від ряду літ живо інтересувався українськими справами. Перед кількома роками зробив був поїздку по Західній Україні і мав нагоду навязати особистий контакт з цілою низкою наших визначних політиків і кооператорів. Лекції про Україну в литовському радіо, доклади про Україну серед литовського громадянства, а врешті цілий ряд статей у найрізнороднійших литовських пресових органах про Україну були найбільшій части плодом праці д-ра Пурицкіса. Частинно заходами покійного створено в Кавнасі Литовсько-українське Товариство. Голосна кампанія в польській пресі проти нього, як одного з філярів українсько-литовського зближення, є хіба найліпшим доказом симпатії покійника до українських визвольних змагань. Коли нині майже в найдальших закутинах Литви знають про Україну; коли українське живе слово й українська пісня знаходять усюди на Литві широкий відгомін, та коли в литовській нації віджили традиції давнього литовсько - українського братерства, то це в дуже значній мірі заслуга д-ра Пурицкіса. Він належав, що так скажемо, до тих перших піонірів, що після світової війни клали цеглу до цегли під будову литовсько - українського зближення.

В особі покійного втратила литовська держава одного зі своїх найкращих будівничих та політиків, а українська нація одного з найбільших своїх приятелів.

СВІЙ ДО СВОГО! УКРАЇНЦІ В НЮАРК, Н. ДЖ. І ОКОЛИЦІ!

Вставляю модерний пломбінґ, як також стім гіт. Виконую всілякого роду пломберство. Робота за готівку або на легкі сплати. 248-

WASYL DUBAS,
Plumbing & Heating Contractor,
542 So. 18th St., Newark, N. J.
Phone: Essex 2-0079.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРҐ.
Урядові години:
Від 1—3 пополудні і від 6—8 ввечір. В неділі після умови.
637 SO. 12th ST., NEWARK, N. J.
Tel. Bigelow 3-1657.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel: Orchard 4-2568

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

Священик: Мусимо тямити, що ми на те на світі, щоби помагати іншим.

Ученик: А навіщо інші є на світі?

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN SOCIETIES OBSERVE ANNIVERSARY OF NATIONAL BODY.

Mayor Toupin Praises People for Contribution to Progress in America at Woonsocket Dinner; Mass Is Celebrated for Departed Members.

Praising the Ukrainian people for the traits of character they have brought to America, Mayor Felix A. Toupin speaking at St. Michael's Ukrainian Ortodox parish hall in Woonsocket last night said the work of those men and women has helped to make the country a stronger and better land in which to live.

The address was given at a banquet attended by 300 persons in observance of the 40th anniversary of the founding of the Ukrainian National Association. The celebration, sponsored by the two local units of the association, Zaporoska Sitch and Ivan Franko lodges, included, in addition to the banquet, a high mass in the morning, religious services in the evening and entertainment.

Other speakers were Superintendent of Schools James F. Rockett, Mrs Althea M. Janckes, supervisor of Americanization classes in Rhode Island; Supreme Recording Secretary Dmytro Halychyn of Jersey City, Secretary Michael Jacyshyn of Zaporoska Sich Lodge, Secretary Joseph Golonsky of Ivan Franko Lodge, Stephen Bardaczewski, secretary of the celebration committee; Wasyl Burak, chairman, who introduced the speakers, and Michael Chaharyn.

Emblems of the organization were presented to 16 charter members by Chairman Burak as follows: Ivan Franko Lodge, Andrew Susla, John Poznansky, Michael Kamfornik and Joseph Golonsky; Zaporoska Sich Lodge, Andrew Shewecz, Michael Jacyshyn, Wasyl Kozak, Onifrey Cherwisky, Joseph and Michael Bardaczewsky, John Rapko, Andrew Basan, Samuel Mostecky, Exenia Chaharyn and John Horonycky. A pin was also presented to Nadia Rapko, 3, the youngest member of Zaporoska Sich Lodge.

Mayor Toupin told the people that if they continue to live up to the traditions of their own race, they would be sure of making a lasting impression in America and help to bring about better conditions in the country.

Superintendent Rockett praised the organization and the courage of the people who founded the society and urged continued efforts in the group to hold its strength.

"What America is today, you and people like you have made it," he stated.

The high mass at 10 o'clock and the requiem mass for departed members that followed were celebrated by Rev. Vladimir A. Kaskiw.

The entertainment included a concert by the church chorus under the direction of Fr. Kaskiw; folk dances of Ukrainia by a group of dancers under the direction of Thomas Chaharyn; recitations by Mrs. Natalia Kamfornik, Wasyl Kozak and Jennie Ivanovich.

Chairman Burak was assisted by Secretary Stephen Bardaczewsky, Treasurer Michael Chaharyn, Andrew Shewecz, Stanislas Shczengur, Wasyl Kozak, John Poznansky, Michael Zajac, Michael Jacyshyn, Elias Okolita, Michael Kamfornik, Jacob Sharywara, Gregory Kichak, Fr. Kaskiw, Michael Bardaczewsky, Joseph Golonsky, Peter Romanovich and Nicholas Wecal.

(The Providence Journal, November 13, 1934).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Листопадове Свято.

Згідно з принятим по всіх українських громадах звичаєм святкувати кождого року память Першого Листопада, відсятковано і в нашій громаді дня 11. листопада світлу хвилю відродження української державности на землях Західньої України. Рано місцевий парох, о. М. Кінаш, відправив в церкві панахиду за погибших героїв українських визвольних змагань, а пополудни відбувся в церковній галі святочний концерт.

Вступне слово виголосив о. Кінаш. Воно відразу підняло святочний настрій, бо було виголошене зі зрозумінням Листопадового зриву та тої геройчної боротьби, яку вела Українська Армія проти Ляхів, червоних, Румунів і тифу та інших хворіб. Армію, говорив о. Кінаш, розбито, але не розбито її духа, який жиє і житиме навіки.

Стрілецькі пісні відспівав хор „Боян" під вмілою управою дякоучителя М. Фатюка. Молодий ученик, О. Ващак віддеклямував „На могилі".

Виступ нашого улюбленого співака, П. Ординського, був, як завжди, захоплюючий. Акомпаніював йому проф. Р. Придаткевич з Ню Йорку.

Потім виступив знову хор „Боян", а по нім хор дитячий, знаменито вивчений п. Фатюком.

Святочну промову, по українськи й анґлійськи, виголосив адвокат М. Пізнак з Ню Йорку. Мені здається, що добре би було таку промову, особливо ту частину, яку говорив п. Пізнак по анґлійськи до молоді, в цілости передрукувати в газеті, щоб з неї могла скористати наша молодь з інших громад. Бесідник доказував, що це є обовязком тут родженої молоді далі продовжати працю батьків, теж і в справі допомоги визволенню України.

Гарно віддеклямувала „Спомини Січового Стрільця" мала учениця Олена Шеран.

Деклямацією панни Лесі Кінаш „На патрулі" публика була дуже захоплена. Накінець заспівав іще хор „Боян" кілька пісень і закінчив свято національним гимном.

З нагоди цього свята зібрано $32.80 на інвалідів, а $6.40 на Рідну Школу. Разом вислано до краю через Обєднання $39.20.

Іван Ворона.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (121)

Як Патрицію Кенбі нарешті схоплювачі звільнили, вона знайшлася знову в палаті магараджі. Вона бачила своїх напасників тільки одну коротку хвилину, заки вони їй завязали очі.

Вони поволікли її з автомобіля, в котрім вона пробувала втекти з Роджером. Провідник банди з головою, завиненою в турбан, підняв її з авта, всадив на свого коня й пігнав серед страшної пітьми. Інші заставили Роджера їхати далі, куди він направився.

Роджер мусів послухати. Ні він ні мати дівчини не розуміли, чому властиво напасники схопили одну тільки Патрицію. На границі ескорта їх покинула, виконуючи, видно, свої прикази. Роджер пігнав чимскорше до Дельгів шукати помочі.

Тимчасом Патриція, оточена всім комфортом, дивувалася, що мав значити цей зворот у подіях. Як слуги лишили її самою, вона довідалася правди на своє велике здивування й страх.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за скоре виплачення мені посмертного по моїм мужу Ільку Підкові. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам і членам бр. св. Петра і Павла, від. 58 У. Н. Союза, за їх труд і за участь у похороні.

Марія Підкова, вдова.
Михайло, Анна, Евгенія, діти.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за скору виплату мені посмертного в сумі $500 по моїм мужу Івані Домінi, котрий помер 24 вересня ц. р. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращих успіхів. Також дякую урядникам 105 від. У. Н. Союза за їх труд.

Ксеня Домін,
Филаделфія, Па.